

מחשבה קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

פסחים דף עב

רבינו בחיי שמות כד

ובמדרש בוא וראה שכל מעשה בראשית נברא
בששה ימים והתורה נתנה לסוף ארבעים
יום, אשרי מי שנותן מעשה ששה ונוטל מעשה
ארבעים. ויראה לי במספר הזה כי מן הידוע כי
השיג משה בחכמת התורה תכלית ההשגה אשר
המין האנושי יכול להשיג, אבל אי אפשר לו אל
המין האנושי לבא אל תכלית אותה ההשגה
בפחות מן הזמן הזה, ועל כן הוצרך להתעכב
שם ללמוד התורה ארבעים יום וארבעים לילה,
ומזה הורגלו רז"ל (פסחים עב.) לומר תנא מניה י"ט
ארבעין זמנין ודמיא ליה כמאן דמנחא בכיסתיה.

חידושי וביאורי רבינו הגר"א

ע"ב ע"א תנא מיניה ארבעין זימנין ודמי

ליה כמאן דמנחא בכיסיה, יש

להרגיש קצת למה לא אמר ודמי כמאן דמנח
בקופסא, שלשון זה הוא יותר רגיל בלשון
התלמוד. וי"ל שחז"ל רמוזו בזה הלשון למה
שאמרו (ב"מ כ"א ב') אדם עשוי למשמש בכיסו
כל שעה (פ"י שלא ישמט ויאבד ממנו),
וזה שאמרו תנא מיניה ארבעין זימנין ודמי
כמאן דמנח בכיסיה, (באורו) אע"פ שנקבע
הדבר בזכרונו עם כל זה היה ממשמש אותו
כל שעה שלא ישכח ממנו כאדם הממשמש
בכיסו כל שעה בכדי שלא ישמט ולא יאבד
ממנו אבל דבר המונח בארגז ובקופסא
בביתו אין צריך משמוש כל שעה. (תולדות
אדם. וכי כמדומה לי אמר זה בשם הגאון).